

מעקב הומניטרי

יולי 2009

סקירה כללית

שער חקלאי בגדה, בית אג'זא, ירושלים.
צילום: פטריק צול, יוני 2009

חמש שנים חלפו, והבנייה לאורך התוואי המתוכנן באורך 705 ק"מ עדיין נמשכת. כ-200 ק"מ נבנו לאחר פרסום חוות הדעת ב-2004. עד כה נבנו חמישים ושמונה (58) אחוזים מן התוואי. עם השלמת הבנייה, כ-85 אחוזים מן התוואי יעברו בתוך שטח הגדה המערבית ויפרידו בין אזורים עירוניים וכפריים פלסטיניים מחד, ובינם לבין קרקעות פלסטיניות מאידך. המשרד לתיאום עניינים

מיכשולים פיזיים ממשיכים לגרום סבל לפלסטינים בשטח הפלסטיני הכבוש, ולסכל את המאמצים לשיפור המצב ההומניטרי. ב-9 ביולי צוין יום השנה החמישי לפרסום חוות הדעת של בית הדין הבינלאומי בנושא החומה בגדה המערבית. היתה זו חוות הדעת המשפטית הראשונה שפרסם בית הדין בנושא השטח הפלסטיני הכבוש, והיא הכריזה על תוואי הגדר בתוך הגדה המערבית כבלתי חוקי ומנוגד למשפט הבינלאומי ההומניטרי ולדיני זכויות האדם. בית הדין הכיר במחויבותה של ישראל להגן על אזרחיה מפני התקפות,

לרבות פיגועי ההתאבדות שהניעו את ישראל לבנות את הגדר, אך הבהיר כי פעולותיה של ישראל חייבות לעלות בקנה אחד עם המשפט הבינלאומי. בית הדין הודיע כי ישראל חייבת להקפיד את הבנייה בגדה המערבית ולפרק או להסיט את תוואי החומה אל הקו הירוק. בית הדין גם קרא לפצות את הפלסטינים שנפגעו מן הבנייה. חוות הדעת אושרה באופן גורף על ידי העצרת הכללית של האו"ם.

הנושאים העיקריים בגיליון זה:

הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית: ירידה חדה במספר הנפגעים הפלסטיניים • עליה באלימות המתנחלים • הריסות ועקירה בגדה המערבית • ההשלכות ההומניטריות של הגדר חמש שנים לאחר חוות הדעת של ה-ICJ • עדכון בנושא התגובה לבצורת • בעיות הגישה בגדה המערבית

רצועת עזה: המצור נמשך; היבוא הגיע לשיעור הנמוך ביותר ב-2009 • דו"ח חדש שופך אור על השלכות המצור בן השנתיים על כלכלת עזה • האיסור על הכנסת חומרי בניין ממשיך לעכב את שיקום ההריסות • מנהרות עזה ממשיכות לגבות חיי אדם; דיווחים על ניצול אלפי ילדים • נמשכת האלימות האקראית; שני ילדים נהרגו • ירידה במספר המקרים החריגים שמותר מעברם אל עזה וממנה • הערכות חדשות לגבי מצב מערכת הבריאות • חששות מתמשכים לגבי איכות המים ברצועה

נושאים אחרים בשטח הפלסטיני הכבוש (שפ"כ): אלפי תלמידים נפגעים מהמחסור במתקני לימוד • קרן המטבע הבינלאומית: התנאים המאקרו-כלכליים בגדה המערבית השתפרו, המצב בעזה נותר קשה • סטאטוס המימון ההומניטרי

הומוניטריים פרסם דו"ח חדש המצביע על ההשלכות ההומוניטריות הקשות של הגדר. הדו"ח מציין כי עם השלמת התוואי, 125,000 פלסטינים יותרו על ידי הגדר משלושה עברים. כבר עתה חוסמת הגדר את הגישה לירושלים המזרחית, המרכז העיקרי לשירותי בריאות, כלכלה, דת וחינוך, כמו גם את הגישה לקרקע חקלאית באיזורים הכפריים.

במחאה על המשך בניית הגדר, פלסטינים במרכז ובדרום הגדה המערבית ממשיכים לקיים מחאות שבועיות. יותר משליש מכל הפציעות שתועדו בגדה המערבית מאז 2005 התרחשו בהפגנות אלה. בחודש יולי חזר משמר הגבול הישראלי להפעיל את ה"בואש", פצצת סרחון, שצחנתה מחוללת בחילה והקאות. היא הוכנסה לשימוש לראשונה ב-2008 וגורמת למפגינים נגד הגדר להתפזר בניסיון להימלט מצחנתה. לגדר היתה השפעה גם על פעולות האו"ם, שכן רוב בעיות הגישה בהן נתקלו הסוכנויות התרחשו במעברים לאורך הגדר.

הגדר היא מרכיב אחד בלבד במשטר הגבלות הגישה שישראל מטילה בגדה המערבית, המורכב, בין היתר, ממכשולי דרך רבים המפוזרים בצירי התנועה ומגבילים את אפשרויות הגישה והתנועה של הפלסטינים, וכוללים בין היתר סוללות עפר, שערי דרך ומחסומים. למרות שלא נרשמו שיפורים משמעותיים ביכולת התנועה והגישה של הפלסטינים בחודש יולי, הודיעה קרן המטבע הבינלאומית (IMF) שהתנאים המאקרו-כלכליים בגדה המערבית השתפרו, באורח חלקי, בעקבות הקלות מצד השלטונות הישראליים. אם צעדים כאלה ימשיכו במהלך השנה, עשויה הכלכלה הפלסטינית בגדה המערבית לרשום בשנת 2009 את שיעורי הצמיחה הגבוהים ביותר שידעה מזה שנים – עד שבעה אחוזים. אם לא, התוצר המקומי הגולמי לנפש יקטן אף יותר.

הגדר המכתרת את רצועת עזה, שנבנתה ב-1995, מאפשרת את הטלת המצור הישראלי המתמשך הממרר באופן קולקטיבי את חייהם של מיליון וחצי תושבי הרצועה. החודש נרשם המספר הנמוך ביותר

של מוצרי יסוד שהותרה הכנסתם לרצועת עזה מאז תחילת 2009. דו"ח חדש של מרכז הסחר הפלסטיני (Paltrade) מציין כי המצור הוביל לסגירת 95 אחוזים מהעסקים במגזר הפרטי ולאבטלה של 120,000 עובדים. לפי קרן המטבע הבינלאומית, עד שהמצור לא יוקל באופן משמעותי תימשך מגמת הירידה בתמ"ג הריאלי לנפש בעזה, מה שיוביל להעמקת העוני והאבטלה.

המצור הוביל לצמיחת כלכלת מנהרות גדולה ולדיווחים מדאיגים בדבר העסקת ילדים לחפירת המנהרות המסוכנות הללו ולתפעולן. למעלה מ-250 בתי ספר וגני ילדים שנהרסו או ניזוקו על ידי הצבא הישראלי במהלך מבצע "עופרת יצוקה", עדיין לא שופצו או נבנו מחדש לקראת שנת הלימודים הקרובה. בנוסף, לדברי משרד החינוך וההשכלה הגבוהה יש צורך בבניית 105 בתי ספר חדשים שיקלטו את ציבור התלמידים הגדל. חומרי הבניין הנחוצים לתיקון נזקי "עופרת יצוקה" בלבד כוללים 25,000 טון ברזל ו-40,000 טון מלט. הזכות לחינוך ולהשכלה היא זכות יסוד של כל ילד וחשיבותה מכרעת ליכולתם של כל הילד או הילדה למימוש הפוטנציאל שלהם, ובהשכלה – למימוש הפוטנציאל הקהילתי. בהקשר של עימות וכיבוש רבי-שנים, בתי ספר בטוחים הם אמצעי שיש לו חשיבות בלתי רגילה להשבת תחושה של נורמליות ותקווה בקרב הילדים ומשפחותיהם.

במקביל להמשך בניית הגדר בגדה המערבית נמשכת גם עקירת אזרחים פלסטיניים מבתיהם. האירועים האחרונים בשכונת שיח' ג'ראח בירושלים המזרחית מעוררים דאגה מיוחדת: ב-2 באוגוסט 2009, כוחות ישראלים פינו בכוח תשע משפחות מדירותיהן בשני בניינים, ובכך עקרו 53 פלסטינים, בהם 20 ילדים, מביתם. הבניינים נמסרו מיד לארגון מתנחלים ישראלי, ואילו מיטלטליהם של המשפחות הועמסו על משאית והושלכו לרחוב ליד מטה אונר"א בירושלים המזרחית. אירועים אלה מתרחשים בהקשר של נסיונות המתנחלים לבנות מאות יחידות דיור בלב השכונה הפלסטינית, המעמידים מאות פלסטינים נוספים בסיכון לעקירה עתידית.

הגדה המערבית, כולל ירושלים המזרחית

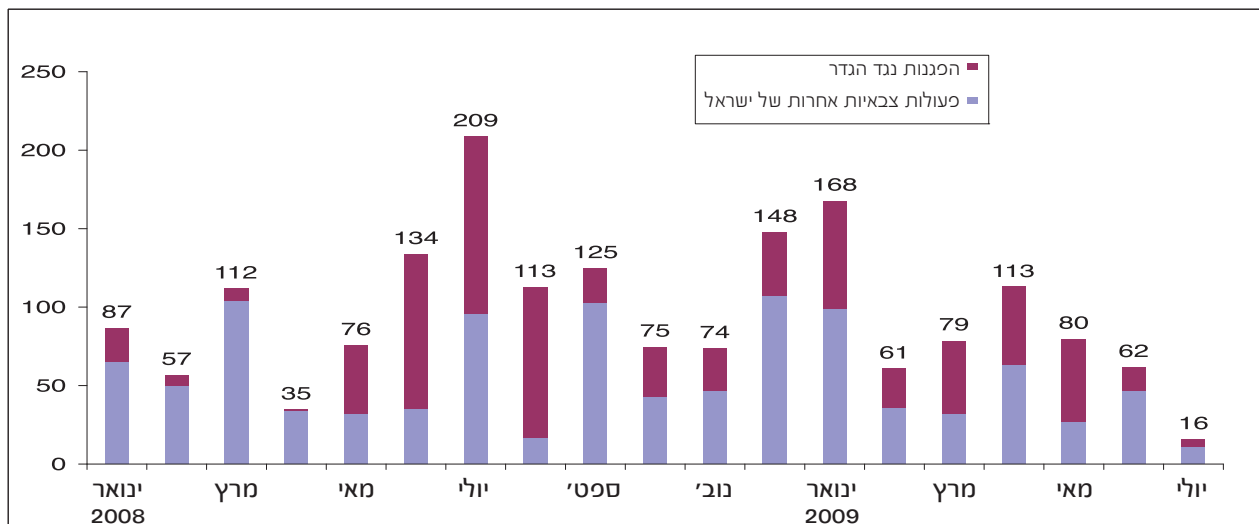
ירידה חדה במספר הנפגעים הפלסטינים

בחדש שעבר, כ-5 ביוני 2009, הרגו כוחות הבטחון הישראליים בכפר נעלין מפגין פלסטיני בלתי חמוש. המפגין נהרג מפגיעת פצצת גז מדמיע שנורתה לעברו. אירוע זה התרחש כשבועיים לאחר הריגתו של מפגין אחר בכפר בילעין ב-17 באפריל 2009, שנפגע ישירות מרימון גז מדמיע. שני האירועים הביאו לפתיחת חקירת המשטרה הצבאית הישראלית, וכן מחאה ציבורית מצד ארגוני זכויות אדם. לפי מקורות שונים בבילעין ונעלין, לאחר מקרה ההרג השני שינו הכוחות הישראליים את טקטיקת פיזור ההפגנות: הם צמצמו את השימוש באש חיה ושינו את שיטת התפעול של פצצות גז מדמיע: במקום לירות פצצות או רימוני גז מדמיע ישירות אל ציבור המפגינים, פצצות גז מדמיע נורות ממרחק גדול יותר אל השטחים הריקים שבין הכוחות הישראליים ובין המפגינים, ויוצרות "מחסום" כמעט בלתי חדיר של גז מדמיע. משמר הגבול הישראלי גם שב להפעיל את ה"בואש", פצצת סרחון הגורמת לבחילות והקאות, נכנסה לשימוש ב-2008, וגורמת למפגינים נגד הגדר להתפזר בניסיון להימלט מהצחנה.

מספר הפלסטינים שנפגעו מפעולות הצבא הישראלי בגדה המערבית בחדש זה היה הנמוך ביותר מאז פברואר 2005. לא היו אבידות בנפש, ומספר הפצועים היה כשישית מהממוצע החודשי מאז תחילת 2005. בסך הכול נפצעו ביולי 19 פלסטינים: שנים עשר בעימותים עם הכוחות הישראליים במהלך הפגנות, בהם שבעה בהפגנות נגד הגדר; ארבעה, בהם שלושה ילדים, נורו ונפצעו בנפת שכם לאחר שלכאורה זרקו אבנים על ג'יפ צבאי. פלסטיני אחד הוכה במהלך מבצע חיפוש של צה"ל בחברון, והשניים האחרים נפצעו במחסומים: אחד נורה ונפצע באש חיה, והשני הוכה. ארבעה אנשי כוחות הבטחון הישראליים נפצעו ביולי במהלך הפגנות נגד הגדר בנעלין ובילעין.

מאז אפריל 2009 דווח על מגמת ירידה כללית במספר הנפגעים הפלסטינים, כחלקה הודות לירידה במספר הנפגעים בהפגנות נגד הגדר שהחלו חודש לאחר מכן. מאז 2005, בהפגנות נגד הגדר נפצעו כמעט שליש מכלל הנפגעים הפלסטיניים בגדה המערבית, והיו בהן יותר פצועים מאשר בתקריות מסוגים אחרים.

נפגעים פלסטינים מפעולות הצבא הישראלי - הגדה המערבית, ינואר 2008-יולי 2009

הפגנות סדירות נגד הגדר בכפר בילעין, בנפת רמאללה המערבית, החלו ב-2006 במחאה על ניתוק הקרקעות החקלאיות של הכפר בגלל הגדר. בספטמבר 2007 קיבל ביהמ"ש העליון (בג"צ) חלק מעתירה שהוגשה על ידי מועצת הכפר והורה למדינה להעתיק את תוואי את הגדר בכדי להפחית את הפגיעה בתושבי בילעין. מאז הגיש צה"ל פעמיים הצעות לתוואי חלופי. שתיהן נדחו על ידי בג"צ, בטענה שאינן נותנות מענה מספק לפגיעה ההומניטרית של הגדר בתושבי הכפר. בדחייה האחרונה הבהיר בג"צ כי התוואי החלופי צריך להביא בחשבון רק את צרכי הבטחון של האיזורים המיושבים כיום בהתנחלות הישראלית השכנה (מודיעין עילית), ולא את צרכי הרחבתה המתוכננת.

עלייה באלימות המתנחלים

מהנתונים שאסף OCHA עולה כי אלימות המתנחלים נגד פלסטינים ורכושם נמצאת בעלייה זה החודש השלישי ברציפות. אף שמספר הנפגעים הפלסטינים מאלימות מתנחלים ירד משמעותית בחודש יולי, מ-27 נפגעים ביוני ל-7 ביולי, מעשי ונדליזם של מתנחלים כלפי רכוש פלסטיני מדווחים בהרחבה, בייחוד בצפון הגדה המערבית. בסך הכול תיעד OCHA 43 תקריות שבהן היו מעורבים מתנחלים בפגיעות של פלסטינים, עלייה של 43 אחוזים מסך התקריות שתועדו בחודש יוני. מאז תחילת 2009 תיעד OCHA 188 תקריות, ממוצע חודשי של 27 תקריות, ירידה של 18 אחוזים ביחס לממוצע החודשי ב-2008.

מרבית התקריות (18) בחודש יולי כללו חדירה בלתי מורשית של מתנחלים לשטחים פלסטיניים ונזק לרכוש וגידולים פלסטיניים (14). חלק גדול מתקריות אלה הן תולדה של האסטרטגייה המתנחלית המוצהרת של "תג המחיר", לפיה ייערכו פעולות תגמול נגד אזרחים פלסטיניים ורכושם על כל נסיון לפרק מאחזי התנחלויות. לדוגמה, ב-20 ביולי סילקו כוחות ישראליים מספר מבנים משלושה מאחזים². בתגובה, במשך שבוע נערכו התקפות רבות של מתנחלים ישראליים על פלסטינים. לדברי לשכת מושל שכם, מתנחלים הציתו לפחות 1,500 עצי זית בכפרים תל, מדמה, בורין, עצירה קיבליה, וג'ית. מתנחלים גם יידו אבנים לעבר מכוניות פלסטיניות וחסמו מספר צמתים, אשר פגעו בתנועה הנכנסת לערים שכם, טול כרם וקלקיליה, ויוצאת מהן. שני נהגים פלסטינים נפצעו קל ושישה כלי רכב ניזוקו. מדאיגה במיוחד היתה תקרית שהתרחשה ב-23 ביולי, כאשר יותר מ-20 מתנחלים חמושים ממאחז סמוך להתנחלות יצהר רגמו באבנים את הכפר הסמוך עצירה קיבליה; בעקבות זאת, הגיבו הכפריים הפלסטינים בידוי אבנים. הצבא הישראלי הגיע לזירה אולם במקום לפזר את המתנחלים, ירו חיילי צה"ל רימוני הלם וגז מדמיע לעבר תושבי הכפר.³

בחודש יולי גם החליט היועץ המשפטי לממשלה לבטל את כל האישומים נגד מתנחל ישראלי שירה בשני פלסטינים בעיר חברון בדצמבר 2008 ופצע אותם, בשעה שכוחות צה"ל פינו את התנחלות בית רג'בי. האישומים בוטלו לאחר שפרקליט הנאשם ערער על החלטת התביעה שלא למסור ראיות חסויות הקשורות למקרה. בפסק דינו בעניין קבע ביהמ"ש העליון כי זכות הנאשם למשפט הוגן גוברת על הנזק לבטחון המדינה, אם תיחשפנה הראיות. על אף שהירי צולם, החליט היועץ המשפטי לממשלה החליט לבטל את כתב האישום כולו, והצהיר כי שההגנה על מידע מסווג משיקול של בטחון המדינה חשובה יותר מהמשך ההליך המשפטי. ראיות מסווגות, או "סודיות", משמשות דרך קבע את התביעה הצבאית להחזיק פלסטינים במעצר מנהלי לפרקי זמן ממושכים.⁴

ההתקפות של חודש יולי מעוררות חששות כבדים ביחס למצב הנמשך של הגנה ראויה על אזרחים פלסטיניים מפני אלימות המתנחלים. חרף חובתם החוקית הברורה, גופי השלטון הישראליים נמנעים באופן עקבי מאכיפה ראויה של שלטון החוק בכל האמור להתקפות של מתנחלים ישראליים על פלסטינים. לדברי ארגון זכויות האדם הישראלי יש דין, למעלה מ-90 אחוז מן החקירות לגבי אלימות המתנחלים מסתיימות ללא הגשת כתב אישום נגד החשוד.⁵ לעומת זאת, כאשר אזרחים ישראליים נפגעים מאלימות פלסטינית, צה"ל רודף במרץ אחר חשודים פלסטינים; מדי שנה בשנה נעצרים אלפי פלסטינים נעצרים ונשפטים בתביעה הצבאית.⁶

לאור דיווחי התקשורת על כוונת ישראל לפרק למעלה מ-20 מאחזי מתנחלים בעתיד הקרוב, במסגרת מימוש חלקי של התחייבויותיה על פי הסכם מפת הדרכים, אי-אכיפת החוק הנמשכת על המתנחלים מצד השלטון הישראלי מעוררת חשש מפני הסלמה באלימות המתנחלים.

הריסות בתים ועקירות בגדה המערבית

בחודש יולי תיעד OCHA הריסה של 24 מבנים בבעלות פלסטינית, חמישה בירושלים המזרחית ו-19 בשטח C, שהביאו לעקירה של 24 פלסטינים, המתגוררים כולם בירושלים המזרחית. מאז תחילת השנה תיעד OCHA הריסה של 221 מבנים בבעלות פלסטינית בגדה המערבית, בהם 90 מבני מגורים, שהביאה לעקירתם של 513 איש ופגעה ב-489 נוספים. הממוצע החודשי של מבנים שנהרסו ב-2009 (32) גבוה ב-11 אחוז מאשר הנתון המקביל ב-2008, ואילו הממוצע החודשי של העקורים ב-2009 (73) זהה בקירוב לממוצע החודשי ב-2008. שמונים ושניים (82) אחוזים מהמבנים שנהרסו ו-62 אחוזים מן העקורים ב-2009 נמצאו בשטח C.

מצב מתוח בירושלים המזרחית בעקבות השתלטות מתנחלים על בתים פלסטינים

המתרחקות בירושלים המזרחית החריפה משמעותית ביולי לאחר שמתנחלים ישראלים, בליווי כוחות צה"ל, פלשו לבית לא מאוכלס באיזור אבן הארון שבשכונת שיחי ג'ראח. הרכוש שנפגע עומד בימים אלה בלב דיון משפטי בבית המשפט העליון. האירוע עורר מחאות בקרב פלסטינים, פעילים ישראלים ובינלאומיים, ובעקבותיהן למעצרים רבים.

באזור סמוך של שיחי ג'ראח, ב-28 ביולי נדחו שני צווי פינוי שהוצאו נגד דיירי שני בתים ל-10 באוגוסט. מבנים אלה, בהם מתגוררות שתי משפחות, עומדים בלב מחלוקת משפטית ממושכת הנוגעת לבעלות על הקרקע עליה נבנו הבתים. הבתים הם חלק מקבוצה של 28 בניינים שנבנו ב-1956 בעקבות הסכם לשיכון פליטים פלסטינים בין אוג'א לממשלת ירדן, שהקצתה את הקרקע לפרויקט.⁷

כמו כן, כוחות הבטחון הישראלים חילקו בחודש יולי צווי פינוי בשכונת בית צפאפה שבירושלים המזרחית, המתייחסים לארבעה בתים. לדברי המשפחות הנפגעות, הם שוכרים את אחד הבתים בשטח הנידון עוד מלפני 1967. עם זאת, לאחר תאריך זה הנכס נמכר, והבעלים הנוכחי, מתנחל ישראלי מקרית ארבע, מנסה לפנות את המשפחה. אם יוצאו אל הפועל, הפינוי יעקור למעלה מ-50 פלסטינים מבתיים [צווי הפינוי הוקפאו עד לדיון בבג"צ].

השלטונות הישראלים גם הרסו במהלך החודש שני מבני מגורים בשכונת בית חנינא וסילואן, שנבנו ללא היתרי בנייה. בנוסף, שלושה מבנים נהרסו על ידי בעליהם לאחר שקיבלו צווי הריסה. במהלך החודש התקבלו ב-OCHA דיווחים אודות חלוקת צווי פינוי בירושלים המזרחית המתייחסים ל-11 מבנים בבעלות פלסטינית, בהם 10 מבני מגורים, שנבנו ללא היתרים.

נמשכים הקשיים העומדים בפני קהילות פלסטיניות שבשטחים צבאיים סגורים

ב-15 ביולי הרס המנהל האזרחי 19 אוהלים ומכלאות בע"ח השייכים לשבע משפחות בדואיות באיזור שצה"ל הכריז עליו כשטח צבאי סגור, מדרום לכביש 449 (כביש אל מוארג'את) בבקעת הירדן. המבנים לא היו מאוכלסים בעת ההריסה. מכל מקום, בחורף הם משמשים למגוריהם של 50 בני אדם, בהם 32 ילדים. זו הפעם השניה שמבנים של משפחות אלו נהרסים בתוך פחות משנה, שכן מגורי החורף שלהן נהרסו באותו איזור בספטמבר 2008.

ב-2009, 81 אחוז מן ההריסות ו-82 אחוז מן העקירות בשטח C התרחשו בשטחים שצה"ל הכריז עליהם כשטח צבאי סגור למטרות אימונים ("שטחי אש"). רבים מהשטחים הללו, המהווים יותר מ-20 אחוז מן

ההתפתחויות האחרונות בשיחי ג'ראח

ב-2 באוגוסט 2009 פינו כוחות הישראלים בכוח תשע משפחות מדירותיהן בשני בניינים בשיחי ג'ראח, ועקרו 53 פלסטינים, בהם 20 ילדים, מביתם. הבניינים נמסרו מיד לידי ארגון מתנחלים, אשר, לפי התכניות שהוגשו לעיריית ירושלים, מתעתד להקים במקום התנחלות חדשה של עד 200 יחידות דיור ו/או מבני ציבור. מיטלטלי המשפחות הועמסו על משאית והוטלו ברחוב ליד מטה אוג'א בירושלים המזרחית. במהלך הפינוי וההפגנות שהתחוללו בעקבותיו נפצעו לפחות שמונה בני אדם ו-29 נעצרו, בהם משקיפים מקומיים ובינלאומיים. בהיעדר דיור חלופי מתגוררות המשפחות ברחוב, מול בתיהן לשעבר. עתירת המשפחות לביטול הפינוי נדחתה על ידי בית המשפט המקומי ב-9 באוגוסט. במידה ותוכניות המתנחלים יתממשו, מרחפת סכנת פינוי ועקירה כפויים על כ-300 בני אדם נוספים, מרביתם פליטים, המתגוררים ב-24 בניינים אחרים. באזורים אחרים של שיחי ג'ראח מתוכננת בנייתן של 340 יחידות דיור נוספות, המצטברות למספר כולל של 540 יחידות לפחות.

של ארבעה מן התושבים לאישורי "עובד" המאפשרים כניסה בלבד (ולא מגורים), בין השעות 05:00-17:00. השינוי פוגע ב-12 פלסטינים (בעלי האישור והתלויים בהם), הנמצאים כעת בסכנת עקירה.

ההשלכות ההומניטריות של הגדר, חמש שנים לאחר

חוות הדעת של ה- ICJ

ב-9 ביולי 2009 צויין יום השנה החמישי לפרסום חוות הדעת של בית הדין הבינלאומי (ICJ) העוסקת ב"השלכות המשפטיות של בניית חומה בשטח הפלסטיני הכבוש". לרגל האירוע, פרסם

OCHA דו"ח חדש הסוקר את ההשלכות ההומניטריות של הגדר, ומאיר את תפקידה המרכזי במערכת ההגבלות על התנועה והגישה, והביתור המתמשך, של הגדה המערבית. הדו"ח בוחן את ההשלכות על שטחים עירוניים, על קהילות בשטחים הסגורים המבודדים בין הגדר לבין הקו הירוק, ועל הקהילות הכפריות, שהן הנפגעות העיקריות ממשטר האישורים והשערים.

בקיץ 2002, בעקבות גל של פיגועי התאבדות של קיצונים פלסטינים, אישרה ממשלת ישראל בנייה של גדר, שמטרתה המוצהרת היתה למנוע כניסת מחבלים מתאבדים פלסטינים לישראל. חוות הדעת של ה-ICJ הכירה בכך שלישארל "קיימת הזכות, ולמעשה החובה, להגיב על מנת להגן על חיי אזרחיה [אולם] למרות זאת הצעדים הננקטים חייבים להיות בהתאם למשפט הבינלאומי הקיים". בניתוח תוואי הגדר, קבע בית הדין כי החלקים העוברים בתוך הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, לצד משטר האישורים והשערים הכרוך בהם, מהווים הפרה של מחויבויות ישראל לפי המשפט הבינלאומי. בית הדין קרא לישראל: להפסיק את בניית הגדר "לרבות בתוך ירושלים המזרחית ומסביב לה"; לפרק את החלקים שכבר הושלמו; ו"לבטל או לשלול לאלתר את תוקפם של כל צעדי החקיקה והרגולציה הקשורים לעניין זה."

כיום, חמש שנים מאוחר יותר, בניית הגדר נמשכת; כ-200 קילומטרים נבנו מאז מתן חוות הדעת. כ-58 אחוזים מתוך 709 הקילומטרים של הגדר המתוכננת הושלמו, עשרה אחוזים נוספים נמצאים בבנייה, ו-31.5 אחוזים מתוכננים. עם השלמת תוואי הגדר רובו - כ-85 אחוזים - יעבור בתוך הגדה המערבית, לרבות ירושלים המזרחית, במקום לאורך קו שביתת הנשק מ-1949 (הקו הירוק). סך כל השטח שבין הגדר לבין הקו הירוק מגיע ל-9.5 אחוזים מן הגדה המערבית לרבות ירושלים המזרחית ושטחי הפקר.

הגדה המערבית (וכ-32 אחוז משטח C), היו "סגורים" משך עשרות שנים, אף שתושבים רבים מדווחים כי מעולם לא ראו את הצבא הישראלי מתאמן בקרבתם. קהילות רבות מתגוררות באיזורים אלה עוד טרום 1967 וההכרזה על שטחים אלה כסגורים. קהילות אלה הן מהעניות ביותר בגדה המערבית, המתבססות למחייתן על חקלאות זעירה ורעיית צאן. האיום המתמיד של הריסת המבנים ועקירתם הם גורמים מרכזיים התורמים לחולשה הקיצונית של הקהילות הללו.

כמו כן, בחודש זה השלטונות הישראליים הוציאו צווים להפסקת הבנייה⁸⁸ ולהריסה של לפחות 101 מבנים בבעלות פלסטינית הנמצאים בקהילות פלסטיניות בשטח C בנפות חברון, בית לחם, סלפית, שכם וטובאס. מכלל 101 מבנים אלה, 84 הם מבני מגורים. בסך הכל, צווי הריסה בתוקף מרחפים מעל יותר מ-3,000 מבנים בבעלות פלסטינית בגדה המערבית.

שינוי בסוג האישורים המוענקים לתושבי "איזור התפר" בנפת חברון

בחודש יולי חל שינוי בסוג האישורים שניתנו לארבעה פלסטינים המתגוררים ב"איזור התפר" בנפת חברון. בינואר 2009 הכריזו השלטונות הישראליים על השטח בין הגדר ובין הקו הירוק בנפת חברון, וכן על חלקים מנפות בית לחם, ירושלים, רמאללה וסלפית כשטח "סגור". אלה השטחים הראשונים שהוכרזו כסגורים מאז אוקטובר 2003, כאשר השלטונות הישראליים סגרו באופן דומה שטחים בנפות הצפוניות של הגדה המערבית (קלקיליה, טול כרם וג'נין). בעקבות ההכרזה מינואר, כל מי שמתגורר בשטחים שנסגרו או נכנס אליהם נזקק לאישור מהמנהל האזרחי הישראלי. ההכרזה פגעה במשפחה מורחבת אחת בנפת חברון. בתחילה הוצאו 17 אישורי "תושב קבוע", שאפשרו להם לחיות בשטח הסגור.⁹ עם זאת, ביולי שונו האישורים

עדכונים בנושא התגובה לבצורת

תכנית התגובה המאושרת כוללת חלוקת מי שתייה ומספוא לתקופה של 60 יום: המשפחות המוטבות יקבלו קצבה יומית של 25 ליטר מים לנפש ו-9 ליטר מים וקילוגרם מספוא לכל ראש צאן, עד למקסימום של 60 ראשי צאן. כ-90,000 פלסטינים יקבלו מים באמצעות תכנית התגובה. בסך הכול 34 גושי כפרים לאורך הגדה המערבית יהנו מהתכנית, האמורה להתחיל באמצע אוגוסט ואינה כרוכה בהשתתפות כספית מצד המוטבים.

קשיי גישה בגדה המערבית

בחדש יולי לא היו שינויים משמעותיים ביכולת התנועה והגישה הפלסטינית; נמשכות ההקלות עליהן דווח במהלך החודשים האחרונים, ואילו מספר מכשולי הדרכים נותר קבוע, ועמד ביולי על סך 614 מכשולים, מאויישים ולא-מאויישים, לעומת 613 עליהם דווח ביוני. לדברי ה-IMF, אם ימשיכו השלטונות הישראליים להקל בהגבלות התנועה, תזכה הכלכלה בגדה המערבית

בתגובה למשבר המים המתמשך בגדה המערבית, גובשה ונתקבלה על ידי מספר סוכנויות הומניטריות, בהן סוכנויות של האו"ם וארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים, תכנית מתואמת למתן מענה לצרכים הדחופים ביותר.³¹ במהלך יולי היו שתי התפתחויות חיוביות הקשורות לתגובה המתוכננת: הראשונה היא ירידת מחירי המספוא, המאפשרת לארגונים הפועלים בשטח לכלול בתכנית התגובה שלהם קהילות נוספות שזוהו בעבר כנזקקות, אולם לא נכללו בתכנית עקב קשיי מימון; ההתפתחות השנייה היא ההודעה מה-17 ביולי, כי ועדת המים המשותפת הישראלית-פלסטינית אישרה להתקין נקודות מילוי מים בתשע קהילות נזקקות בגדה המערבית, שנכון להיום אינן מקבלות אספקת מים בצנרת. התקנת 11 נקודות נוספות נידונה כעת. עם זאת, לא הוחלט על תאריך ליישום ההחלטה, כך שלא ברור מה תהיה תוצאת התגובה בשנה זו.

ישראל הודיעה על הפקעת קרקעות לאורך חוף ים המלח

בסוף יולי 2009 פרסם המנהל האזרחי הישראלי שתיים עשרה הודעות ביומון הפלסטיני "אל קודס", המכריזות על כוונתו לרשום כ"אדמות מדינה" כ-139,000 דונמים של קרקע, הממוקמים לאורך חוף ים המלח הנמצא בשטח הגדה המערבית. המודעות קצבו לכל אדם הטוען לזכויות קניין על חלק כלשהו מן השטח 45 יום להגשת התנגדות.¹⁰

לפי התקשורת הישראלית, השלטונות הישראליים טענו כי שטח זה היה בעבר חלק מקרקעית ים המלח, שנחשפה בעקבות אידי המים. לפי דיווחים אלה, רישום הקרקע כ"אדמת מדינה" נועד למנוע השתלטות בלתי חוקית על השטח מצד גורמים פרטיים. מכל מקום, ארגון "שלום עכשיו", על בסיס הקואורדינטות הכלליות שפורסמו במודעות באל קודס, העלה את הסברה כי השטח האמור חורג מהשטח שנחשף בפועל בעקבות האידי.¹¹

בתחילת הכיבוש הישראלי ב-1967, כ-13 אחוז מן הגדה המערבית נחשבו "אדמות מדינה" ונרשמו על שם ממשלת ירדן.¹² לדברי מבקר המדינה הישראלי, בין 1979 ל-1992 רשם המנהל האזרחי כ"אדמות מדינה" 900,000 דונמים של קרקע - 16 אחוזים נוספים מכלל הגדה המערבית.¹³ לשם כך, התבססו השלטונות הישראליים על פרשנות מסוימת של פקודת הקרקעות העות'מאנית מ-1858, שלפיה קרקע לא רשומה שלא עובדה במשך שלוש שנים רצופות הופכת אוטומטית לאדמת מדינה.

בעוד שלפי המשפט הבינלאומי ההומניטרי, הכוח הכובש מחויב לנהל את הרכוש הציבורי של השטח הכבוש לטובת האוכלוסייה המקומית, כמעט כל "אדמות המדינה" (הירדניות ואלה שישראל הכריזה עליהן ככאלה) הוכללו לאחר מכן בגבולות המועצות המקומיות והאיזוריות של ההתנחלויות הישראליות, והוקצו לבנייה והרחבה של ההתנחלויות, כמו גם לצרכים צבאיים.¹⁴

על בסיס דפוס הפעולה הישראלי בעבר, מתעורר החשש שרישום חוף ים המלח כ"אדמת מדינה" ימנע בעתיד מהפלסטינים לפתח אזור זה, בייחוד למטרות תיירות או תעשייה. רוב השטח הרלוונטי מצוי בגבולות נפת בית לחם, שנפגעה משורה של אמצעים ישראלים אחרים המגבילים באופן חמור את השטח העומד לרשותה לצרכי כיתוח.²¹ לשכת מושל בית לחם נמצאת כעת, לפי הדיווחים, בעיצומו של תהליך איסוף מסמכי הבעלות על הקרקע לקראת הגשת התנגדויות למנהל האזרחי לרישום הצפוי.

פגיעות הקשורות לסכסוך:

ילדים פלסטינים הרוגים: 2 לעומת 0

ילדים פלסטינים הרוגים: 0 לעומת 0

ילדים פלסטינים פצועים: 8 לעומת 18

ילדים ישראלים פצועים: 0 לעומת 0

עקורים כתוצאה מהריסת בתים: 15 לעומת 98

ילדים פלסטינים במעצר ישראלי נכון לסוף החודש: 342, בהם עצור מנהלי אחד, לעומת 355 ביוני. (כעת ישנם חמישה עצורים מנהליים (כולם בנים) שהיו מתחת לגיל 18 בעת מעצמם וניתנו להם צווי מעצר מנהלי; הם הגיעו לגיל 18 במהלך תקופת המעצר המנהלי).

מהדיווחים על עיכובים בגישה או מניעת מעבר של אנשי האו"ם שגרתית נבעו מהתעקשות על ביצוע חיפוש פולשניים.⁵¹ החיילים במחסומים, בייחוד באזורים סביב ירושלים, מתעקשים לערוך חיפוש בתוך כלי הרכב במידה ולא נוכח בו דיפלומט. מחסום קלנדיה בצפון, ומחסום המנהרות בדרום, הם עדיין המחסומים הבעייתיים ביותר, בייחוד כאשר חברי צוות האו"ם מבקשים להיכנס לירושלים. רוב תקריות הגישה נובעות מכך שהמשטרה הצבאית הישראלית (48 אחוזים) או משמר הגבול הישראלי (37 אחוז) מתעקשים לבצע חיפוש.

במחצית הראשונה של 2009 התרחשו 542 תקריות גישה, המסתכמות בהפסד של 3,331 שעות עבודה. נתון זה מקביל בקירוב לנתוני המחצית הראשונה של 2008.

לצמיחה הגדולה ביותר מזה שנים, בשיעור של שבעה אחוזים (ר' הסעיף הרלוונטי להלן).¹⁷

מגבלות גישה המשיכו להפריע לפעולות האו"ם בגדה המערבית במהלך יולי, אך בה-בעת מספר התקריות שתועדו היה נמוך משמעותית ביחס ליוני. ביולי 2009 דיווחו חברי צוות האו"ם על 77 עיכובים בגישה או מניעת מעבר במחסומים, שפגעו ב-716 חברי צוות האו"ם. כתוצאה מכך הפסיד האו"ם 527 שעות עבודה, המקבילות ל-70 ימי עבודה של עובדי האו"ם. זוהי ירידה של 60 אחוז במספר ימי העבודה האבודים ביחס ליוני 2009 (173). עם זאת, היתה עליה של שמונה אחוז בדיווחים על תקריות בגישה, לעומת המספר המקביל ביוני 2009.

אף שבדיקה ויזואלית של כלי הרכב של האו"ם היא הנורמה המקובלת, הרי חלק הארי (73 אחוזים)

רצועת עזה

המצור נמשך; היבוא הגיע להיקפו הנמוך ביותר ב-2009

ההחלטה הישראלית מה-22.3.09 לאפשר כניסה בלתי מוגבלת של כל מצרכי המזון, ובלבד שמקורם אושר על ידי השלטונות הישראליים, לא בוצעה. לפיכך, עדיין לא ניתן להכניס לעזה מוצרי מזון רבים לרבות, אך לא רק, אבקת חלב, תה, משקאות קלים, ריבה, סוגים שונים של מזון בקופסאות שימורים וקפה. יתר המטענים הכילו דלקים (10%), מוצרי רחצה וחומרי נקיון (7%), חומרי גלם חקלאיים (4%) ואחרים (7%).

במהלך חודש יולי התירה ישראל הכנסת מטעני שבע משאיות עם סחורות שנאסרו כמעט לחלוטין מאז הטלת המצור, בהם זכוכית, אלומיניום ומזגנים. כניסתם של מוצרים חיוניים חשובים אחרים, לרבות חומרי שיפוצים ובנייה, חלקי חילוף לפרויקטים של מים וסניטציה,

החודש ירד מספר מטעני המשאיות שהורשו להיכנס לעזה (2,231) ב-14 אחוזים לעומת יוני (2,583), והגיע לשפל הנמוך ביותר מאז תחילת השנה. מספר זה מהווה 18 אחוזים בלבד מהממוצע החודשי של מטעני משאיות שהוכנסו לעזה בחמשת החודשים הראשונים של 2007 (12,350), טרום הטלת המצור. 18 אחוזים מכלל היבוא היו סחורות שיובאו על ידי סוכנויות הומניטריות, והיתר יובאו על ידי המגזר העסקי.

כדומה לחודשים הקודמים, חלק הארי מהמטענים שהוכנסו רצועה (72%) היו מצרכי מזון בסיסיים.

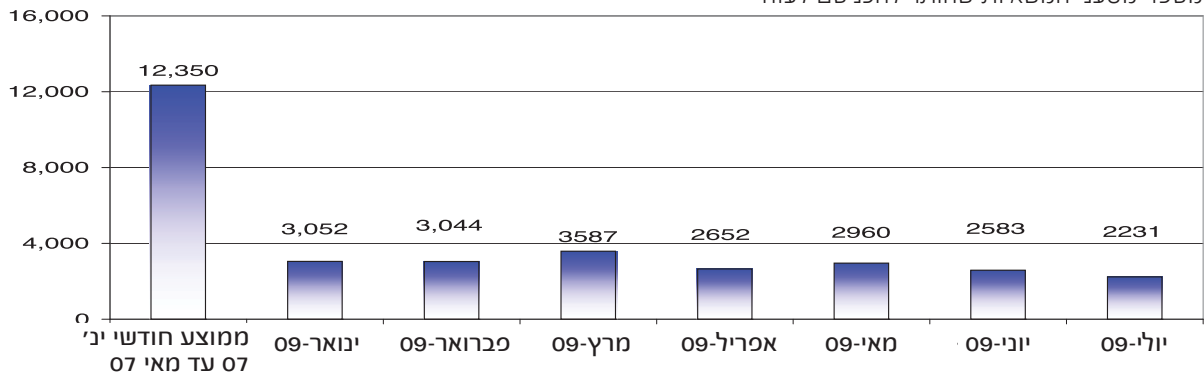
יבוא דלק (70,000 ליטר בשבוע) ודיזל (800,000 ליטר לשבוע), מעטים הסיכויים שחברות עזתיות ירכשו אותו, שכן מחיר הדלק הישראלי (5.9 שח/ליטר) כמעט כפול ממחירו של דלק מצרי (3 שח/ליטר).

כמות גז הבישול שהותר להכניס לעזה במהלך יולי עלתה ב-77 אחוזים (4,652 טונות) בהשוואה לחודש שעבר (2,631 טונות). כתוצאה מכך, לא היו דיווחים על מחסור משמעותי בגז בישול במהלך יולי. עם זאת, הותר להכניס לעזה רק 9.7 מיליון ליטר גז תעשייתי עבור תחנת הכוח המקומית, כלומר 70 אחוזים בלבד מהכמות הנחוצה להפעלת תחנת הכוח בתפוקה מלאה (13.9 מיליון ליטר). בסוף יולי הודיעה חברת החשמל העזתית (GEDCO) כי מאגר הדלק התעשייתי, שהצטבר במהלך עבודות התחזוקה, ואשר אפשר לתחנה להפיק באופן זמני 70 מגה-וואט, הידלדל כמעט לחלוטין, וכי תחנת הכוח תיאלץ לסגור

וחומרים תעשייתיים וחקלאיים, המשיכה להיות מוגבלת לכמויות מצומצמות או אסורה לגמרי. הצעת האו"ם, אשר הוגשה ביוני, להתחיל בפעילויות שיקום ההריסות בעזה תוך התקדות בדיוור, בריאות וחינוך, ממתנה לתשובה סופית. מאמצי האו"ם להבטיח כניסה של מספר כלי רכב משוריינים הדרושים לפעולות האו"ם בעזה לא הוכתרו בהצלחה.

החודש ישראל גם התירה יבוא 40,000 ליטר דלק ו-22,000 ליטר דיזל שהוקצו לשימוש פרטי, דרך מסוף הדלק בנחל עוז, המשלוח הראשון מאז 2 בנובמבר 2008. לדברי התאחדות בעלי תחנות הדלק (GSOA), ההיתר להכניס לעזה כמות דלק מוגבלת זו התקבל בעקבות בקשתן של חברות מקומיות, ונועד לבחון את ביקוש השוק לדלק ישראלי, למרות שכמעט מדי יום נכנסים לעזה דרך מנהרות רפיח כמעט 200,000 ליטר דלק ודיזל. אף שבמסר שישראל מוכנה להתיר מחדש

מספר מטעני המשאיות שהותר להכניסם לעזה

המגזר הפרטי בעזה.⁶¹ על פי הדו"ח, שני הגורמים הללו תרמו לסגירת 95 אחוזים בקירוב מכלל בתי העסק המתועשים בעזה (קרי, 3,750 בתי עסק) וצמצמו את הפעילות בכל חמשת האחוזים הנותרים. יתרה מזאת, פוטרו כ-94 אחוזים מכוח העבודה במגזר הפרטי, לרבות תעשייה, מסחר, בנייה, חקלאות ושירותים, ובסך הכול 120,000 עובדים.

ההגבלות על היבוא שהוטלו כחלק מהמצור מזהות כגורם מפתח התורם לקפאון הכמעט מוחלט בפעילות התעשייתית. נפח היבוא מאז יוני 2007 עומד על רבע בלבד מהיבוא טרום המצור, וכולל רק 35 סוגים של מוצרים מסויימים שמותר להכניסם לעזה, המוגבלים בעיקר למצרכי מזון, בהשוואה ל-4,000 סוגים לפני הטלת המצור. החלק היחסי של המוצרים המיובאים על ידי הסוכנויות ההומניטריות ממשיך לנוע בסביבות ה-27 אחוזים מכלל המוצרים המיובאים, לעומת חמישה אחוזים לפני המצור; יבוא המוצרים מהגדה המערבית צנח דרמטית מ-19 ל-3 אחוזים מכלל היבוא. זאת

את אחד הגנרטורים ובכך לצמצם את התפוקה ל-55% מ-60 מגה-וואט (כ-70% מן התפוקה הרגילה, שהיא 80 מגה-וואט). לפיכך, מספר הפסקות חשמל המתוכננות יגדל מ-6-4 שעות ל-8-6 שעות, חמישה ימים בשבוע.

במהלך יולי לא הותר יצוא סחורות מעזה. משלוחי היצוא האחרונים כללו 15 מטעני פרחים (683,000 פרחים) בין 12 בפברואר ל-27 באפריל 2009. לפי הסכם המעברים (AMA), שנחתם בנובמבר 2005 בין ממשלת ישראל והרשות הפלסטינית, על ישראל להתיר יצוא של 400 משאיות מטען ליום מעזה.

דו"ח חדש שופך אור על השלכותיו של המצור בן השנתיים על כלכלת עזה

ביולי פרסם מרכז הסחר הפלסטיני (Paltrade) דו"ח המצביע על ההשפעה המשולבת של המצור בן השנתיים ושל הרס נכסים יצרניים במהלך מבצע "עופרת יצוקה", המתקפה הצבאית הישראלית על

מנהרות עזה ממשיכות לגבות חיי אדם; מדווח על אלפי ילדים מנוצלים

במהלך חודש יולי נהרגו 12 פלסטינים ו-26 נוספים נפצעו בתקריות הקשורות למנהרות. רוב הפגיעות (8 הרגים ו-16 פצועים) התרחשו במהלך עשרת הימים האחרונים של יולי (22-30), בעקבות קריסתן של מספר מנהרות, ואחת מהן התרחשה ב-26 ביולי, כאשר צינור דלק התפוצץ בתוך אחת המנהרות. באירוע נהרגו לפחות ארבעה בני אדם ונפצעו חמישה נוספים. מאז הטלת המצור ביוני 2007 תיעד OCHA את מותם של 85 בני אדם בתקריות הקשורות למנהרות. 36 מתוכם נהרגו ב-2009.

לפי מחקר שפרסם לאחרונה המרכז הפלסטיני לדמוקרטיה ויישוב סכסוכים בעזה, למעלה מ-1,000 מנהרות פועלות מתחת לגבול עזה-מצרים, חלקן באורך של 700 מטרים ובעומק של 12 מטרים. מקורות אחרים מעריכים כי מספר המנהרות נע בין 600-800. לפי מחקר זה, ילדים מועסקים בתנאי ניצול להעברת סחורות דרך המנהרות. ילדים נחשבים לכוח עבודה מתאים במיוחד בשל גופם הקטן והגמיש יותר, המאפשר להם לנוע בקלות בתוך המנהרות. לפי המחקר, פעמים רבות משלמים להם פחות ממחצית השכר היומי המשולם למבוגרים (100 לעומת 200-300 ש"ח).

המנהרות העניקו אמנם לתושבים הקלה לטווח קצר באמצעות אספקה של מוצרים שאחרת אינם בנמצא, אולם מהיבט כלכלי הן לא חלופה בת קיימא להסרת המצור ולחידוש התנועה דרך המעברים הרשמיים לישראל. בנוסף, כאמור לעיל, המצב המתמשך כופה על אלפי בני אדם שהתרוששו לסכן את חייהם, מדי יום ביומו, בכדי להוציא את פרנסתם.

נמשכת האלימות המזדמנת; שני ילדים נהרגו

ביולי נהרגו שני פלסטינים, שניהם ילדים, ושישה נוספים נפצעו. אחד משני ההרוגים היה נער בן 15, לוקה בנפשו, שחיילים ישראלים הרגו אותו ביריות כאשר התקרב לגדר הגבול. ההרוגה השנייה היתה נערה בת 17, שנהרגה מפגיעת פגז של טנק ישראלי בכיתה במהלך חילופי אש בין חיילים ישראלים ובין חמושים פלסטינים ממזרח למחנה הפליטים אל בורייג; ארבעה מבני משפחתה נפצעו גם הם בתקרית. הפצועים האחרים היו חמושים פלסטינים שנפצעו בעימות עם

ועוד, היבואנים בעזה מדווחים כי מאז תחילת המצור הם ספגו נזק המוערך ב-10 מיליון דולרים, כתוצאה מסירוב השלטונות הישראלים להתיר את כניסתן של למעלה מ-1,700 מכולות, המוחזקות במחסנים בישראל ובגדה המערבית.

אפילו היו היצרנים מסוגלים להתגבר על מגבלות היבוא, חיוניותם של מגזרים רבים תלויה ביכולת לייצא את מוצריהם. המוצרים שיוצאו באופן קבוע מעזה בעבר כללו 76 אחוז מכלל מוצרי הריהוט שיוצרו בעזה, 90 אחוז ממוצרי ההלבשה ו-20 אחוז מכלל מוצרי המזון. היצוא נאסר מאז הטלת המצור, ובמהלך שתי שנות המצור יוצאו 138 משאיות של פרחים ותותים בלבד. זאת בהשוואה למוצאע יומי של 70 מטעני משאיות, ובהם רהיטים בגדים, גידולים מסחריים, ירקות, מזון מעובד, מוצרי מתכת ומלאכת יד, שיוצאו מעזה לפני הטלת המצור.

האיסור על הכנסת חומרי בניין ממשיך לעכב את מלאכת שיקום ההריסות

עקב האיסור המתמשך על הכנסת חומרי בניין לרצועת עזה, לא בוצעו עבודות שיקום או שיפוץ יסודי של בתים שנהרסו או ניזוקו במהלך המתקפה הישראלית "עופרת יצוקה" בעזה. לפי סקר משותף של אונר"א ותכנית הפיתוח של האו"ם (UNDP), בסך הכול נהרסו כליל 3,540 יחידות דיור, 2,866 ספגו נזקים כבדים ו-52,900 ספגו נזקים קלים במהלך המתקפה. בתים אלה היו קורת הגג של כ-52,400 משפחות בקירוב, או למעלה מ-300,000 בני אדם.

מהסקר עולה כרגע ישנם כ-20,000 עקורים, בעיקר תושבי הבתים שנהרסו לחלוטין. רוב העקורים חיים בדירות שכורות או אצל קרובי משפחה; כ-40 משפחות ממשיכות להתגורר בשת מחנות האוהלים שהוקמו בכפות עזה וצפון עזה, ירידה מ-138 משפחות במהלך חודש יוני; 100 משפחות בקירוב מתגוררות באוהלים ליד או בתוך בתיהן ההרוסים, ומשתמשות בחלקי הבניינים שנפגעו פחות. נמשך מתן מענק כספי למי שבתיהם נהרסו (5,000 דולר) או ניזוקו (3,000 דולר), המאפשר למשפחות לשלם שכר דירה והוצאות מחיה עד שיתבצעו פעולות שיקום ושיפוץ.

המבצע של UNDP לפינוי ההריסות מהבניינים שנפגעו החל ביולי וצפוי להימשך כשנה, בעלות מוערכת של 12 מיליון דולרים. להלכה אפשר אמנם ניתן להשתמש בפסולת הבניין לבנייה מחודשת של בתים ותשתיות, אך שימוש זה נמנע עד כה בעיקר עקב היעדר/מחסור בחומרים חיוניים אחרים.

למספר נוסעים קטן לעבור מדי יום, בהם קבוצות שפעילותן מתואמת בידי ארגונים לא ממשלתיים בינלאומיים, משלחות פוליטיות ודיפלומטיות ועובדי האו"ם, אבל לא לחולים. במאי 2007, החודש שקדם לסגירתו הרשמית של מעבר רפיח, עזבו את עזה 9,100 איש ו- 9,400 נכנסו אליה דרך המעבר.

מספר הפלסטינים שהותר להם לחצות את מעבר ארז ירד אף הוא ביולי ב-25 אחוז, מ-2,698 ביוני ל-2,026 ביולי. כמו בחודשים הקודמים, כמחצית מאלה שהשיגו אישור ישראלי לעזיבת הרצועה דרך ישראל היו חולים ובני לווייתם, ואילו היתר היו כאלה שקיבלו אישורים לבקר את משפחותיהם בגדה המערבית, ישראל וירדן.

חולים המופנים לטיפול מומחה מחוץ לעזה

במהלך יולי היתה ירידה קלה במספר ההפניות שאושרו ובוצעו בידי מחלקת הפניות החוץ (RAD) של משרד הבריאות ברשות הפלסטינית; 1,154 הפניות עבור חולים הזקוקים לטיפול רפואי שאין להשיגו בבתי החולים הציבוריים בעזה, בהשוואה ל-1,356 ביוני. מתוך ההפניות הללו, 44 אחוז היו לבתי חולים בגדה המערבית (כולל ירושלים המזרחית), ירדן וישראל, 25 אחוז לבתי חולים במצרים, ו-31 אחוז לבתי חולים של ארגונים לא ממשלתיים בעזה.

במהלך החודש הגיש משרד הקישור המחוזי הפלסטיני לשלטונות הישראליים, בשם החולים, 735 בקשות לאישורי יציאה מעזה דרך מעבר ארז. שבעים אחוז מהבקשות אושרו, שני אחוז נדחו וב-28 אחוז מהמקרים הבקשה עוכבה. עיכוב בקשה משמעו שהחולה לא קיבל תשובה מהשלטונות הישראליים עד ליום הנסיעה המתוכננת, והתוצאה היא הפסד התור שנקבע בבית החולים הרלוונטי. במצב דברים זה חייב החולה להזמין תור חדש, ואחר כך להגיש בקשה חדשה לאישור נוסף, דבר המאריך משמעותית את תקופת ההמתנה לפני שהוא או היא יוכלו לקבל את הטיפול הרפואי הנחוץ.

עקב סגירת מעבר רפיח במהלך חודש יולי, אף חולה שהופנה על ידי RAD לא יכול היה להגיע למצרים בחודש זה. מאז תחילת 2009, אישר ארגון הבריאות העולמי ש-20 בני אדם, חולים אנושות, הלכו לעולם בשעה שהמתינו לאישורי יציאה מעזה דרך מעברי ארז ורפיח.

כוחות ישראלים באזור המזרחי של עזה. במהלך החודש נמשך ירי אקראי של רקטות ופצצות מרגמה מעזה לכיוון דרום ישראל בידי פלגים פלסטינים. לא דווח על נפגעים ישראלים. מכל מקום, שני אזרחים פלסטינים, בהם ילד בן שלוש, נפגעו כאשר פצצת מרגמה שנתרה לכיוון ישראל פגעה בשוגג בביתם, ממזרח לדיר אל בלח.

מאז סיום מתקפת "עופרת יצוקה" ב-18 בינואר 2009, נהרגו 38 פלסטינים ו-87 נפצעו במסגרת הסכסוך הישראלי-פלסטיני ברצועת עזה; במהלך אותה תקופה נהרגו חייל ושני אזרחים ישראלים, וארבעה חיילים נפצעו בעזה ובדרום ישראל.

הצבא הישראלי המשיך לאכוף הגבלות על גישה פלסטינית לאדמות חקלאיות וליים באמצעות ירי אזהרה לעבר חקלאים ודייגים. האזורים המוגבלים בגישה כוללים אדמות חקלאיות הנמצאות עד 300 מטרים מגבול ישראל-עזה, ואיזורי דיג שמעבר לשלושה מילין ימיים מן החוף. מספר פעמים במהלך החודש אולצו סירות דיג פלסטיניות לשוב אל החוף על ידי כוחות חיל הים הישראלי.

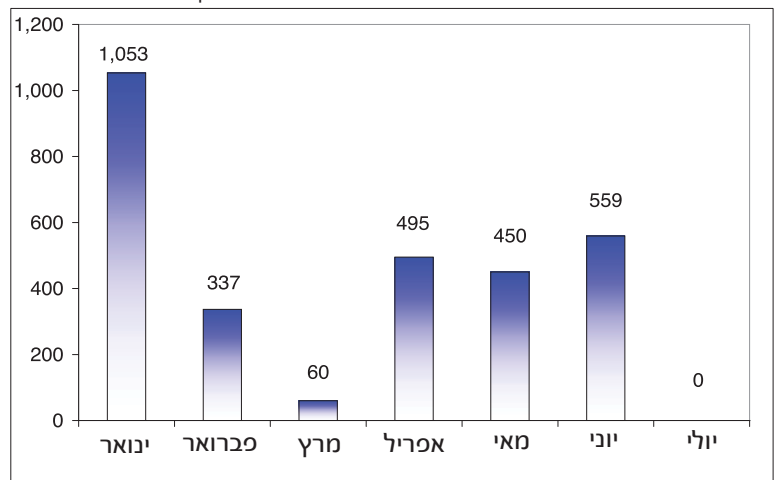
יותר ויותר הפרות חוק וסכסוכים פלסטיניים פנימיים ממשיכים לסכן חיי אזרחים. במהלך החודש נהרגו שבעה פלסטינים ותשעה נוספים נפצעו, רובם בגלל שימוש פזיז בנשק. מאז תום "עופרת יצוקה" נהרגו תשעה פלסטינים בגלל שימוש פזיז בנשק.

ירידה במספר המקרים החריגים

שהותר מעברם אל עזה וממנה

גישת פלסטינים אל רצועת עזה וממנה נותרה מוגבלת ביותר. החודש נכנסו לעזה 916 פלסטינים ו-485 אחרים עזבו דרך מעבר רפיח, ירידה של 75 ו-79 אחוז בהתאמה בהשוואה לנתונים מיוני. המעבר, הנשלט בידי מצרים, נסגר ביוני 2007 ומאז נפתח לסירוגין ל-2-3 ימים מלאים בחודש. ביולי, למרות שהמעבר לא היה אפילו יום מלא אחד ויחיד, התירו השלטונות המצריים

מספר החולים המופנים לבתי חולים מצריים שעברו דרך מעבר רפיח

הערכות חדשות לגבי מצב מערכת הבריאות

ארגון הבריאות העולמי (WHO) פרסם ביולי שלושה דו"חות העוסקים בהיבטים שונים של מערכת הבריאות בעזה.²¹ אחד הדו"חות מעדכן את הסקירה הראשונית של צרכי הבריאות בעזה, שנערכה בפברואר 2009 בעקבות מתקפת "עופרת יצוקה". הממצאים המרכזיים מלמדים כי רוב שירותי הבריאות בעזה מתפקדים באופן רגיל מאז סיום פעולות האיבה. בעקבות הפסקת האש מה-18 בינואר, כמעט כל המרכזים הרפואיים העיקריים (PHC) שבו להעניק שירותים סדירים, לרבות מתן חיסונים, טיפול במהלך ההריון, טיפול במחלות כרוניות, ייעוץ רפואי כללי לילדים ומבוגרים, שירותי אבחון ורפואת שיניים. שירותי בתי החולים, לרבות מחלקות אשפוז יום, ניתוחים כירורגיים אלקטיביים ואשפוז חולים, התחדשו אף הם, כאשר היקף הפעילות תואם את היקף הפעילות נפח הפעילות בתקופה המקבילה אשתקד או עולה עליו.

לצד חידוש הפעילות של כל שירותי הרפואה, מלמדים הדו"חות הללו על ירידה כללית באיכות השירותים, בשל ההשפעה המשולבת של הגבלות הגישה שמטילה ישראל כחלק מן המצור, ומספר ליקויים משמעותיים הקשורים לניהול הפנימי של מערכת הבריאות. המחסור בחומרי בניין, שמנע את הרחבתם של המתקנים הרפואיים, הנדרשת בכדי לתת מענה לצרכי האוכלוסייה הגדלה והולכת, זוהה כגורם מפתח הפוגע במערכת. למחסור זה נוספים ההגבלות ועיכוב היבוא של מוצרים חיוניים הנחשבים בעיני השלטונות הישראליים לבעלי "שימוש כפול", קרי, מוצרים היכולים גם לשמש לתכלית צבאית (לדוגמה, אמצעי הדמיה לאבחון וסוללות להפעלת מכשירי גיבוי אלקטרוניים). איכות השירותים נפגעה גם בשל חוסר היכולת של הרופאים והטכנאים לשפר את הידע והמיומנויות שלהם באמצעות השתתפות בהכשרות מחוץ לעזה.

ליקויים בניהול הפנימי תורמים גם הם לירידה באיכות שירותי הבריאות, בייחוד העדר הפעלה ותחזוקה נאותה של ציוד רפואי. בין הבעיות המרכזיות שזוהו: העדר רשימות מצאי של ציוד רפואי; מערכת רכש ריכוזית המבוססת על כללים ותהליכים מיושנים ובלתי יעילים, שעליהם נוספות המחלוקות הפוליטיות בין עזה והגדה המערבית; חלוקת משימות לקויה ואולי אף מזיקה בין המחלקות; והיעדר כלים, חלל עבודה ואמצעים לבדיקות בטיחות.

WHO אף עמד על מספר בעיות חשובות הקשורות לאיכות הטיפול הניתן בבתי החולים לאמהות וילודים,

לרבות היעדר ידע לגבי סטנדרטים בינלאומיים; שימוש לקוי בפרוטוקולים אבחוניים וטיפוליים, אפילו כשמדובר בכללים פשוטים של היגיינה וסטרייליות; היעדר אינטגרציה והמשכיות טיפולית בין אנשי מקצוע ושירותים; ותמיכה גרועה בנשים במהלך הצירים, הלידה וההנקה.

חששות מתמשכים לגבי איכות המים

אקוויפר עזה הוא מקור המים המתוקים היחיד של עזה, המשמש לכל הצרכים הביתיים, החקלאיים והתעשייתיים.²¹ בעשורים האחרונים הובילו צרכי המים הגדלים של האוכלוסייה לניצול-יתר גובר של האקוויפר, וכמות המים שנשאבה חרגה משיעור ההתחדשות הטבעי. כתוצאה מזאת, האקוויפר עבר תהליך הדרגתי של המלחה, שנגרמה בשל הופעת מים מליחים משכבה עמוקה יותר וחדירת מי ים. המצב הסתבך עוד יותר כתוצאה מזיהום האקוויפר על ידי שפכים גולמיים ומטוהרים חלקית, הנשפכים מדי יום לתוך נחליה של עזה, כמו גם על ידי דשנים חקלאיים.²²

למים הנשאבים מן האקוויפר ומסופקים באמצעות מערכת הצינורות מוחדר כלור על בסיס קבוע, ולכן הם נקיים מחיידקים, אך יש בהם ריכוזים גבוהים של כלור, ניטראטים (חנקות), ומזהמים אחרים. בסך הכול, ההערכה היא כי רק 10-5 אחוז מן המים הנשאבים הם בטוחים לשתייה לפי הסטנדרטים המומלצים של WHO. בכפת חאן יונס, למשל, הריכוז הממוצע של ניטראטים שנתגלו ב-2008 בכארות המים היה גבוה פי 3 ויותר מהריכוז הבטוח לפי WHO (169 לעומת 50 מ"ג/ליטר). ריכוזים גבוהים של ניטראטים יכולים לגרום, בין היתר, לסינדרום "התינוק הכחול" העלול להיות קטלני (תינוקות הנולדים במצב כחלוני עקב רמת חמצן נמוכה בדמם).

כמו כן, מי הצינורות המסופקים למשקי הבית בעזה מלוחים מאוד. כתוצאה מכך, למעשה האוכלוסייה כולה צורכת מים מותפלים לשתייה. ההערכה היא כי יש לפחות 100 מפעלי התפלה פרטיים העושים שימוש בתהליך של אוסמוזה הפוכה ומוכרים מים מותפלים, הן בסיטונות במיכליות והן בקמעונאות בגיריקנים. בנוסף יש שבעה מפעלים בניהול רשות המים העזתית (CMWU) ולמעלה מ-20,000 מפעלים ביתיים.

בעוד חלק מהמפעלים המסחריים פועלים ברשיון רשות המים הפלסטינית (PWA), אין רגולציה או פיקוח על המגזר הזה או על איכות המים. המצב מסובך עוד יותר בשל התפיסה השגויה הנפוצה בקרב

ההתפלה. אופן החלוקה של מים מותפלים ממתקני האוסמוזה ההפוכה ועד למשקי הבית מגביר את החששות מפני זיהום.

כדי להתחיל לטפל במצב, יש לאכוף את חקיקת המים הקיימת, הדורשת, בין היתר, רישום המתקנים הפרטיים של אוסמוזה הפוכה והכלרה נאותה של המים. בנוסף, יש לסייע בשיפור פרקטיקות ההיגיינה של נהגי מיכליות חלוקת המים המותפלים.

סוגיות נוספות הקשורות לשטח הפלסטיני הכבוש

אחר, לבין נשירה מוחלטת מבית הספר של הילדים – על פי רוב בנות. אחרים חייבים לצעוד מרחקים ארוכים כדי להגיע לבית הספר.²⁷

בירושלים המזרחית, האחריות על מתן שירותי חינוך מוטלת על עיריית ירושלים ומשרד החינוך הישראלי. בדומה לשטח C, גם כאן ילדים פלסטינים סובלים מהיעדר מרחב לימוד מתאים וראוי. לפי דיווח עדכני של התקשורת הישראלית, פרום פנימי בבניין עיריית ירושלים גילה כי עיריית ירושלים מתקצבת כל תלמיד ירושלמי ישראלי פי 5 מתלמיד פלסטיני מירושלים המזרחית.²⁸ האגודה לזכויות האזרח בישראל (ACRI) מדווחת כי כרגע יש מחסור של 1,500 כיתות לימוד עבור תלמידים בירושלים המזרחית.²⁹ עם כיתות לימוד מועטות מדי, הורים פלסטינים רבים נאלצים להבטיח מקום לילדיהם בבתי ספר פרטיים, בתי ספר של אונר"א או של הוואקף המוסלמי, אחרת ילדיהם ינשרו מבית הספר. לדברי האגודה לזכויות האזרח בישראל, 9,000 תלמידים בקירוב אינם רשומים לשום מסגרת חינוכית מכל סוג שהוא.³⁰ גורמים אלה תורמים לשיעור הנשירה הגבוה בקרב אוכלוסיית ירושלים המזרחית, העומד על כ-50 אחוז.³¹

ברצועת עזה, האיסור על הכנסת חומרי בניין, הנובע מהמצור שהטילה ישראל ביוני 2007, מנע בנייה, שיקום או הרחבה של בתי ספר, בייחוד אלה שנהרסו או ניזוקו ב"עופרת יצוקה", המתקפה הישראלית שבמהלכה לכחות 280 בתי ספר ספגו נזקים קלים או כבדים, ו-18 מהם נהרסו כליל.³² למעלה משישה חודשים לאחר ההכרזה על הפסקת אש, אך אחד מבתי ספר אלה לא שופץ או נבנה מחדש. חומרי הבניין הדרושים כוללים 25,000 טונות ברזל ו-40,000 טונות מלט. אולם, מאז תום "עופרת יצוקה", נכנסו לרצועת עזה רק 10 מטעני משאיות שכללו 471 טונות מלט, ואילו מטענים של קורות פלדה לא הורשו להיכנס.³³ עקב הנזק שנגרם למתקני לימוד, תלמידים רבים נאלצו לעבור למתקנים אחרים, ותנאי הצפיפות הגרועים

הצרכנים, ולפיה מים מותפלים הם בטוחים אוטומטית. מכל מקום, אמנם תהליך ההתפלה מסלק בהצלחה מלחים ומזהמים כימיים אחרים הנמצאים דרך קבע במי התהום של עזה, התהליך אינו משמיד חיידקים. כך למשל, מחקר משותף של ארגון לא ממשלתי איטלקי ופלסטיני, מצא כי 45 אחוזים מהדגימות שנאספו ממכלים ביתיים או גיריקנים שסיפקו מוכרים פרטיים, היו מזוהמים בחיידקים (קוליפורמים צואתיים).³² ממצאים אלה מאפיינים היעדר הכלרה של מים לאחר

אלפי תלמידים נפגעים בשל המחסור במתקני לימוד

עם תחילת שנת הלימודים 2009-2010, עשרות אלפי תלמידים פלסטינים בגדה המערבית וברצועת עזה יעמדו בפני מחסור חמור במתקני לימוד בגלל מדיניות ההגבלות של ישראל.²⁴ למחסור זה יש השפעה שלילית על האפשרויות החינוכיות הפתוחות בפני תלמידים אלה.

בשטח C בגדה המערבית, שיפור תנאי הלימוד נמצא כרגע בעדיפות הולכת וגוברת בקהילות מרוחקות ונזקקות. מבנים רבים המשמשים כרגע כבתי ספר, ובהם אוהלים, פחונים ומבני בטון גולמיים, רחוקים מעמידה בסטנדרטים בסיסיים של בטיחות והיגיינה, ומציעים הגנה עלובה מפני איתני הטבע. להלכה, הרשות הפלסטינית (PA) אחראית לספק שירותי חינוך בשטח C של הגדה המערבית, אך יכולתה למלא תפקיד זה בצורה נאותה נפגעה קשות בשל המדיניות הנוקשה של המנהל האזרחי הישראלי (ICA) בכל האמור למתן היתרי בניה.²⁵ ישנם לפחות 10 בתי ספר בשטח C עומדים בימים אלה בפני קשיים שונים כיוון שאינם יכולים להרחיב את מתקניהם עקב היעדר היתרים; או שהחלו בביצוע עבודות בנייה ללא היתר ובעקבות זאת קיבלו מהמנהל האזרחי צווים להפסקת עבודה או צווי הריסה. בין בתי ספר אפשר למצוא גם קהילות נזקקות שהצליחו במשימה הקשה של הבטחת מימון בינלאומי לשיפור או לכניית בתי ספר (לדוגמה, בית הספר ג'הלין בנפת ירושלים, בית הספר כעבנה בכקעת הירדן).²⁶

כתוצאה מקשיים אלה, מאות ילדים החיים בשטח C שבשליטת ישראל יחזרו לבתי ספר צפופים מדי, המתפקדים ברמה תת-תקנית. בקהילות מרוחקות, שאין בקרבתן אופציות חינוכיות מתאימות, משפחות חייבות לבחור בין שיכון ילדיהן עם קרובי משפחה באזור

והתאחדות סוכנויות הפיתוח הבינלאומיות (AIDA) הודעה משותפת, התובעת גישה מלאה ולא מוגבלת אל רצועת עזה וממנה, וסיום המצור, הפוגע באופן חמור בהיצע החינוך של הילדים והנוער בעזה.

הזכות לחינוך ולהשכלה היא זכות יסוד של כל ילד וחשיבותה מכרעת ליכולתם של כל הילד או הילדה למימוש הפוטנציאל שלהם, ובהשכלה – למימוש הפוטנציאל הקהילתי. בהקשר של עימות וכיבוש רבי-שנים, בתי ספר בטוחים הם אמצעי שיש לו חשיבות בלתי רגילה להשבת תחושה של נורמליות ותקווה בקרב הילדים ומשפחותיהם. למרות הקשיים העצומים הנערמים בדרכם, הליכה לבית הספר ורכישת השכלה ממשיכה להיות התכלית היקרה ביותר בקרב הילדים הפלסטינים.

קֶרן המטבע הבינלאומית: התנאים המקוראקונומיים בגדה המערבית השתפרו, המצב בעזה נותר קשה

לפי הממצאים של משלחת ה-IMF שהתפרסמו ביולי, התנאים המקוראקונומיים בגדה המערבית השתפרו, והם משקפים הקלה בהגבלות הישראליות על סחר פנים ושיפור בתנאים הביטחוניים. המשך צעדי ההקלות עשוי להביא לגידול בתמ"ג בפועל בגדה המערבית שבבעה אחוזים ב-2009 כולה, המסמן את השיפור

ממילא הוחמרו עוד יותר; בשנה האקדמית החולפת, כ-88 אחוז מבתי הספר של אונר"א ו-82 אחוז מבתי הספר הממשלתיים לימדו במשמרות, כדי שיוכלו לקלוט את מספר התלמידים הגדול.

בבתי הספר הממשלתיים, רמת הנוכחות וההישגים של בתי הספר הדרדרה עקב תשתית החינוך המיושנת, הצפיפות וההפרעות התכופות של הפעילות הצבאית. במהלך הסמסטר הראשון של שנת הלימודים 2007-2008, רק 20 אחוז מתוך 16,000 התלמידים הרשומים בכיתה ו' בעזה עברו מבחנים מתוקננים במתמטיקה, מדעים, אנגלית וערבית, לעומת כ-50 אחוז ממקביליהם בשכם ובגינין שבגדה המערבית.

נוסף על המחסור במתקני לימוד, למצור המתמשך נודעת השפעה שלילית על יכולתם של התלמידים העזתים ללמוד בחו"ל. בין יולי וספטמבר 2008 הצליחו כ-70 סטודנטים בלבד לצאת מעזה דרך מעבר ארד; מאחוריהם נותרו מאות סטודנטים, שנלכדו בעזה עקב הדרישה הישראלית החדשה המחייבת אותם לליווי דיפלומטי. למרות שסטודנטים אחרים הצליחו לעזוב דרך רפיח, מספרם הכללי הוגבל מאד עקב שעות הפתיחה הבלתי-סדירות של המעבר. הגבלות התנועה על הכניסה לעזה והיציאה ממנה פוגעות גם באפשרותם של אנשי הוראה לשפר את מיומנותיהם, וכך פוגעות ביכולתם של התלמידים לרכוש ידע וכישורים חדשים. ב-28 ביולי, פרסמו המתאם ההומניטרי של האו"ם

החינוך בעזה: נקודת המבט של התלמידים

בית הספר האמריקאי הבינלאומי, שנוסד בשנת 2000, נהרס לחלוטין בהתקפת מטוסים ישראלים בינואר 2009 במהלך "עופרת יצוקה". בית הספר העניק חינוך ל-230 תלמידים מגיל הגן ועד כיתה י"ב, ונודע בזכות חצר המשחקים הגדולה שלו, מרחב בטוח למשחק וביולי עבור ילדי עזה. בעקבות הרס בית הספר, הועברו תלמידיו לחלל חלופי צר וצפוף. היום, פחות מחודש לפני תחילת שנת הלימודים החדשה, בית הספר האמריקאי ממשיך להיות תל חורבות, שעדיין לא פונו או נבנו מחדש.

תלמידת כיתה ה' נג'א זורוב, הלומדת בבית הספר האמריקאי מאז גן הילדים, דיברה על המשמעות של הריסת בית הספר שלה: "אני מתגעגעת לבית הספר משום שהוא היה גדול ויפה. היתה לנו ספרייה שבה קראנו ספרים וחצר שבה שיחקנו והיו לנו כל מיני פעילויות. בתי הספר החדשים שלנו קטנים. הכיתות קטנות וצפופות. חם מדי ללמוד... אני רוצה להיות רופאה כדי לעזור לילדים פלסטינים – אבל איך? איך אני יכולה כשבית הספר שלי הרוס?"

עמיד מורחאן בן ה-19 הצטרף בשנת 2000 לכתה ה' בבית הספר האמריקאי הבינלאומי, לאחר שזכה במלגה מלאה. בשמונה שנותיו בבית הספר היה עמיד קפטן נבחרת הכדורגל והצטיין בלימודיו. לאחר שסיים את הלימודים ב-2008, הוא התקבל לאוניברסיטת בריטיש קולומביה בקנדה. מכיוון שלא יכול היה לצאת מעזה בקיץ 2008, הוא איבד את מקומו באוניברסיטה ובמקום זאת נרשם לאוניברסיטה האסלאמית בעזה. עמיד מתכוון להתחיל את שנתו השנייה באוניברסיטה, בלימודי הנדסה אזרחית: "סיימתי את לימודי בבית הספר האמריקאי הבינלאומי בשנה שעברה אך לא יכולתי לעזוב בגלל המצור, מסביר עמיד: "המצור פוגע גם בסטודנטים שנמצאים כאן ורוצים להישאר וללמוד. מערכת החינוך אינה יכולה להתפתח בגלל המצור."

המשמעותי הראשון בתנאי החיים בגדה המערבית מאז 2006. עם זאת, אם צעדים אלה לא ימשכו, התמ"ג בפועל ימשיך לרדת. ברצועת עזה המצב ממשיך להיות קשה עקב המצור הממושך. אם לא יוקל המצור בצורה משמעותית, מגמת הירידה של התמ"ג בפועל לנפש בעזה תימשך, ולצידה עלייה נוספת במימדי העוני והאבטלה. הממצאים ציינו כי מצב הנזילות של הבנקים העזתיים השתפר בעקבות הקלה מתונה בהגבלות על מעבר מזומנים לתוך עזה, אם כי החלטות השלטונות הישראליים לגבי הכנסת מזומנים עדיין מתקבלות על בסיס אד-הוק. לפי הממצאים, בטווח הבינוני, גידול בר קיימא בתמ"ג בפועל לנפש מחייב לא רק את הסרת המגבלות על סחר פנים אלא גם את הסרת המגבלות על הסחר בין השטחים הפלסטיניים לישראל.

מימון הומניטרי

המימון של המגבית ההומניטארית המאוחדת (CAP) לשנת 2009 (בעקבות הסקירה החצי-שנתית ביוני) עומד על 63 אחוז בקירוב, עם מימון שהתקבל בערך של 509 מיליון דולר מתוך בקשה ל-803 מיליון דולר.

בחודש יולי אישרה קרן התגובה ההומניטרית (HRF) את תמיכתה בשלושה פרויקטים, בערך כולל של 471,000 דולר, של העברת סיוע חירום לאוכלוסיית עזה והגדה המערבית, הכולל אספקת חלב ומוצרי מזון למשפחות עקורות ונזקקות בעזה; שיפוץ ושיקום מתקני מים וסניטציה בגני ילדים בעזה שנפגעו במהלך "עופרת יצוקה"; ואספקת מי שתייה לאחת הקהילות בנפת שכב, שאין לה גישה למים נקיים לשימוש ביתי. בעקבות פנייה לתורמים, נכון לסוף יולי 2009 עמד המאזן של HRF על כ-2 מיליון דולר.

נכון לזמן כתיבת שורות אלה, המאזן של HRF עומד על מיליון דולר, אך שני פרויקטים חדשים ודחופים אמורים לקבל בשבועות הקרובים מימון של כ-500,000 דולר, ויצמצמו מאד את היכולת של RF. המשרד לתיאום עניינים הומניטריים (OCHA) בשטח הפלסטיני הכבוש פונה לתורמים שותפים ותיקים וחדשים בבקשה לתמיכה חדשה עבור מאגר התרומות.

1. מכלל הנפגעים בחודש יוני, 20 נפצעו בירושלים המזרחית ושבעה באזורים אחרים בגדה המערבית.
2. כוחות ישראלים פינו שתי מכולות ממאחז מצפה דני, שני ביתנים ממאחז נופי ירדן וקרונן ממאחז עדי עד.
3. מספר כפריים טופלו במקום לאחר שאפו גז ונפגעו מרימוני הלם. ילד פלסטיני קטן נפצע קל מרימון הלם.
4. הודעה לתקשורת של אל חק, "חסינות למתנחלים, העמדה לדין לפלסטינים: שני התפקידים של הראיות החסויות במערכת המשפט הישראלית." 4 אוגוסט 2009.
5. יש דין, מראית חוק: אכיפת החוק על אזרחים ישראלים בגדה המערבית, יוני 2006.
6. ראו יש דין, משפטים בחצר האחורית: מימוש זכויות ההליך ההוגן בבתי המשפט הצבאיים בשטחים, דצמבר 2007.
7. החוק הישראלי אוסר על פלסטינים לתבוע נכסים בירושלים המערבית או בישראל שהיו בבעלותם לפני 1948. אסור להם גם לרכוש נכסים שנבנו על קרקע שהיתה בבעלות מנהל מקרקעי ישראל. לרקע, ראו ניר חסון, הארץ, "בניגוד לדברי הה"מ נתניהו: ערבים לא יכולים לקנות בתים בשכונות היהודיות בבירה." 21 ביולי 2009.
8. צווים להפסקת הבנייה קודמים להנפקת צו הריסה סופי.
9. המספר הכולל של בני אדם המתגוררים בפועל בשטח הסגור גבוה יותר (למשל, יש ילדים שאינם זקוקים לאישורים ואחרים הזקוקים לאישורים אולם עדיין לא הוציאו אותם).
10. עיתון אל קודס, 26 ביוני 2009.
11. ראו באתר: <http://www.peacenow.org.il/site/en/peace.asp?pi=61&fld=495&docid=4304>
12. בצלם, גזל הקרקעות, מדיניות ההתנחלות בגדה המערבית, מאי 2002, עמ' 3-52.
13. מבקר המדינה, דו"ח שנתי 56א לשנת 2004, עמ' 206.
14. בצלם, שם. בנוסף לקרקעות שהוכרוזו כאדמות מדינה, שטח השיפוט של ההתנחלויות הישראליות כולל חלקות אדמה גדולות שנתפסו באמצעים אחרים, לרבות החרמה, הפקעה לצרכים צבאיים והכרזה על קרקע כנכסים אבודים.
15. ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, מרחב מצטמק: התכווצות המרחב העירוני ופיצול האיזורים החקלאיים בנפת בית לחם, מאי 2009.
16. הסוכנויות והארגונים כוללים את ACTED, OXFAM, UNICEF, CISF, FAO, ACF ו-UCODEP.
17. לדוגמה ראו Yana Dlugy, "West Bank Economy on the
18. לפי אמנת האומות המאוחדות בדבר זכויות יתר וחסינויות עובדי האו"ם מונחים שלא להתיר חיפושים בתוכם.
19. Palestine Trade Center, Gaza Strip Two Years through Siege, Special Report, 7 July 2009.
20. WHO, Gaza Health Assessment; Medical equipment in Gaza's Hospitals – Internal management, the Israeli blockade and foreign donations; Assessment of the safety and quality of hospital care for mothers and newborn babies in Gaza Strip: mission report.
21. האקוויפר הוא המקור ל-96 אחוז בקירוב מצריכת המים בעזה, ואילו חברת המים הישראלית "מקורות" מספקת ארבעה אחוז ממקורות בתוך ישראל.
22. The World Bank, Assessment of Restrictions on Palestinian Water Sector Development, West Bank and Gaza, Sector note, April 2009. Report no. 47657-GZ.
23. המחקר של GVC ו-PHG נערך במימון של ECHO, 2008, ושל HRF, 2009.
24. לפי PCBS, ב-2008 היו 1,097,957 תלמידים בכיתות א'-י"ב. כמעט 70 אחוז מהם למדו ב-1,833 בתי ספר ממשלתיים; 23 אחוז היו ב-308 בתי הספר של אונר"א; ושבעה אחוז למדו ב-288 מוסדות פרטיים.
25. הטיפול בבקשות להיתרים נמשך זמן רב, וסיכויי הצלחתו קלושים. בחלקים בלתי מבטלים משטח C אין בפועל אפשרות לבנייה פלסטינית בשל ההכרזה על שטח כשטח צבאי סגור/שטח אש או שמורת טבע, או משום שהקרקע נתפסה על ידי מתנחלים ישראלים, בסיסי צבא או תשתית הקשורה אליהם. לפרטים נוספים הקשורים לקשיים העומדים בפני פלסטינים המבקשים להשיג היתר בנייה ראו המשרד לתיאום עניינים הומניטריים, דו"ח מיוחד, הריסות מבנים בשטח C בגין היעדר אישורי בנייה ועקירת התושבים הנובעת מהן, מאי 2008, ניתן לצפייה באתר OCHA: www.ochaopt.org. ראו גם במקום - מתכננים למען זכויות תכנון, השטח האסור, מדיניות התכנון של ישראל בכפרים הפלסטינים בשטח C, 2008.

26. לפרטים נוספים, ראו המעקב ההומניטרי מחודש יולי. בתחילת אוגוסט הוציא בג"צ צו ביניים האוסר על המנהל האזרחי להרוס בניין שנבנה מצמיגים ובוכ, שנועד לשמש כבית ספר וגן ילדים לבני הג'הלין.
27. ביישובים מסוימים, היעדר הסעה מתאימה הוא גורם סיכון משמעותי לחיי הילדים; כפי שדווח במעקב ההומניטרי הקודם, לפחות ארבעה ילדים נהרגו בשנתיים האחרונות בעודם צועדים לאורך כביש ראשי לבית הספר הקרוב ביותר.
28. Nir Hasson, Haaretz, News in Brief, <http://www.haaretz.com/hasen/spages/1103636.html>
29. האגודה לזכויות האזרח בישראל, מצב זכויות האדם בירושלים המזרחית, עובדות ונתונים, מאי 2009.
30. שם.
31. שם.
32. בעזה יש 640 בתי ספר; 383 בתי ספר ממשלתיים, 221 בתי ספר של אונ"א ו-39 בתי ספר פרטיים, המשרתים יחד 441,452 תלמידים.
33. מאז הטלת המצור ביוני 2007 התירה ישראל מספר כולל של 5,727 מטענים של חומרי בניין, בהן 30 מטענים שנועדו לסוכנויות סיוע. חומרי הבניין כוללים 681 מטעני מלט (22,538 טונות), 5,019 מטעני חצץ (185,754 טונות) ו-3 מטענים של לוחות פלדה (120 טונות).

ברשימה המפורטת לעיל ארגוני וסוכנויות או"ם וארגונים הומניטריים מקומיים ובינלאומיים המשתתפים בקבוצות עבודה מגזריות ומספקים בעקביות מידע עבור דו"ח המעקב ההומניטרי:

United Nations Children's Fund (UNICEF), United Nations Development Programme (UNDP), United Nations Development Fund for Women (UNIFEM), United Nations Educational Scientific and Cultural Organization (UNESCO), United Nations Food and Agricultural Organization (FAO), United Nations Office for the Coordination of Humanitarian Affairs (OCHA), United Nations Office for the High Commissioner of Human Rights (OHCHR), United Nations Population Fund (UNFPA), United Nations Relief and

Works Agency for Palestine Refugees in the Near East (UNRWA), United Nations Special Coordinator for the Middle East Peace Process (UNSCO), World Food Programme (WFP), World Health Organization (WHO), Al Haq, Badil, Save the Children (UK), Defence for Children International – Palestine Section (DCI-PS), Oxfam GB, Palestine Hydrology Group (PHG), ACF-E, AAA, ACP, ACAD, and members of the Temporary International Mechanism (TIM).

* לפרטים ולמידע נוסף פנו אל יחזקאל ליין, דוא"ל: lein@un.org טל: 02-5829962

הנוסח המחייב הוא המקור בשפה האנגלית, לקריאתו פנו לאתר OCHA: http://www.ochaopt.org/documents/ocha_opt_humanitarian_monitor_july_english.pdf